

EESTI PÕHJAVEEKOMISJON

Koosoleku protokoll nr. 78

Aeg: 18.05.2005, kell 14.00–16.00

Koht: Marja 4d, Tallinn

Koosoleku juhataja: Madis Metsur

Protokollis: Andres Marandi

Põhjavee komisjon: Kalle Türk (KT), Aare Mark (AM), Leonid Savitski (LS), Madis Metsur (MM), Andres Marandi (AnM), Indrek Tamberg (IT). Puudus Kalev Aun.

Kutsutud: Kersti Ritsberg (KR)

Päevakord

1. Põhjaveevarude aruannete kinnitamine Vasavere veehaardele aastani 2035. EGK. Tellija KKM.
2. Uue veeseaduse eelnõu arutelu.

1. Põhjaveevarude aruannete kinnitamine Kurtna -Vasavere veehaardele aastani 2035. EGK. Tellija AS Entek.

Aruande *Kurtna-Vasavere veehaarde põhjaveevaru hindamine 2035. aastani*. EGK. Autor Leonid Savitski tegi ettekande varude uurimisest ja ettepaneku varude ümberhindamiseks vastavalt aruande ettepanekule.

Töö on läbi vaadanud ja sõltumatul mudelil kontrollinud hüdrogeoloog Indrek Tamm.

Leonid Savitski:

Enne veevarude hindamist tuli modelleerimise teel selgitada antud ala looduslikku seisundit, s.h. järvede veetasemete seisundit enne tehnogeenuuseid tingimusi ning hinnata ka Natura 2000 objektidele tekkivat mõju.

Looduslikult moodustas antud alal Kuradijärve Ahtme järve ning Martiska järve kohal põhjavee „kuppel“ ning veelahkmeala. 1947. kuni 1967. aastani toimus veetaseme alanemine järvedes 1,2-1,3 m ning see oli tingitud peamiselt ilmastikuoludest ning osaliselt ka veerežiimi reguleerimisest Konsu järves. 1972. aastal alustas tegevust Vasavere veehaare. Vasavere veehaardest on võetud vett kuni 10000 m³/d.

Veetasemete alanemine toimus kuni 1987. aastani, alates millest enam veetasemete alanemistrendi märgata ei ole.

Põhjaveevarude kasutamise mõjusid hinnati hüdrogeoloogilise modelleerimise teel ning tulemused näitasid, et kuni 9000 m³/d veevõtt Vasavere veehaardest ei too kaasa täiendavaid veetaseme alanemisi järvedes. Arvestades tugevusvaru on soovitatav veevõtt sealt 8000 m³/d.

Lisaks kaaluti võimalust võtta kasutusele Vasavere 2 veehaare. Uuringutega leiti, et Vasavere 2 veehaarde võib võtta kasutusele tootlikkusega 4000 m³/d pärast Narva karjääris Viivikonna jaoskonna põlevkivi kaevandamise lõppemist. Põhjavee kvaliteet ei muutu oluliselt, kui suletud Ahtme kaevanduses hoitakse põhjaveetasel 45 m absoluutkõrgusel.

Seoses uuringu tulemustega palutakse kinnitada Vasavere veehaardele põhjavee tarbevaru 8000 m³/d T1 kategoorias ning Vasavere 2 veehaardel 4000 m³/d T2 kategoorias.

Ettekandele järgnes arutelu.

IT: Millal Lõppeb kaevandustegevus Narva karjääris?

LS: EPK andmetel lõppeb kaevandustegevus 2009 aastal või siis veel aasta hiljem. Meie arvestasime 2010. aastat.

MM: Vahur Värk Entec'st saatis PVK-le kirja, kus palub uuringust tõestatud varusid mitte kinnitada, kuna reedel (20.05.2005) toimub Ida-Virumaal koosolek, kus tahetakse kokku leppida, et kogu veevarustus Kohtla-Järve piirkonnas rajatakse Vasavere baasil.

1996. aastal lähtuti seisukohast, et prioriteet Kurtna Järvestikus on looduskaitse ning lähtuvalt sellest arvutati soovitatavaks veevõtuks Vasavere veehaardest 6000 m³/d. Tänapäeval on veevajadus tunduvalt suurem ning kehtiv veeluba (internetist kättesaadav) lubab hetkel võtta 8500 m³/d, mida on kõik aktsepteerinud. Samas on suur osa Kurtna järvedest kuulutatud Natura 2000 veekogudeks.

Vana veehaaret saab säilitada, kuna see on pikka aega eksisteerinud ja pole seganud Natura ala loomist. Uue veehaarde läheduses paiknev Liivjärv on samuti Natura järv ja selles on uue veehaarde loomisel prognoositud kuni 0,5 meetrine veetaseme langus.

Hüdrogeoloogilised arvutused langevad kokku Indrek Tamme poolt TTÜ tellimisel koostatud mudelil tehtud kontrollarvestustega. Põhjaveevarude ettepanek on igati põhjendatud.

Samas ei ole teada Natura järvede kaitsenõuded ehk millist seisundit tuleb järves hoida ja kas võib veetasel Liivjärves alandada. Enne ei saa midagi arutada ega otsustada, kui on KKM (looduskaitse osakond) on määranud konkreetseid kaitseesmärgid ja nõuded järvedele. Tõenäoliselt tuleb selleks koostada üksikasjalik Kurtna maastikukaitseala selle piires olevate Natura järvede kaitsekorralduse kava.

Tagantjärgi tarkusena oleks ehk olnud otstarbekas kuulutada Kurtna ala vaid maastikukaitsealaks ning veesäilitusalaks. Taimede ning loomade puhul on raske hinnata põhjavee kasutuse mõju, kuna ei tea kuidas veetaseme muutus mõjutab.

LS: veetasemete looduslik kõikumine on juba suurem kui tarbimisest tulenev, aga organismid ikka elavad.

IT: Vasavere 1. puhul probleeme ei ole, kuna Natura alal peab säilitama olemasoleva situatsiooni lähtuvalt olemasolevast loast. Senise Vasavere 1. pole vaja KMH-d, Vasavere 2. puhul tõenäoliselt tuleb teha KMH. Vasavere 2. puhul peab veeosakond võtma veel kooskõlastuse LK osakonnast.

KT: probleeme on rohkem kui vaid PVK kompetents, meie arutame ju vaid hüdrotehnoloogilist konteksti.

IT: varu kinnitab minister, PVK vaid saab kinnitada, et varude poolest on asi korras. Enne ministri juurde minekut tuleb saada LK osakonnast kooskõlastus.

MM: kas kinnitame mõlemad varud või vaid Vasavere 1.

IT: kinnitame mõlemad, kuna Vasavere 2. võetakse kasutusele hiljem ja me saame kinnitada teatud tingimustega

MM: hiljem ei mäleta keegi enam midagi.

IT: tingimused saab panna ministri käskkirja.

IT: mis puudub Vahur Värgi kirja, siis asjad ei käi nii, et kasu saaja mõtleb, et tahab rohkem varusid. Põhjaveevaru saab kinnitada ikkagi minister PVK soovitusel ning see peab põhinema kindlatel uuringutel. Varusid ei saa lihtsalt juurde nõuda.

LS: tegelikult tahavad nad kogu Kohtla-Järve piirkonna veevarustuse panna Vasavere peale ning kasutada lõpuks 16000 m³/d Vasaverest. 16000 m³/d saab kätte ainult sel juhul kui Liivjärve mõju täiesti ära unustada. PVK ei saa kindlasti hetkel anda 16000 m/d.

IT: PVK saab kinnitada ainult sellise varu, mille puhul ei toimu veetasemete muutusi. Kui meile on aruandega tõestatud, et 8000 on maksimum, siis nii me ka kinnitame.

MM: sellisel juhul me kinnitame aastani 2035 8000 m³/d Vasavere 1. ja 4000 m³/d Vasavere 2. teatud tingimustega.

AnM: mis tingimused otsusesse?

IT: anname aruande LK osakonnale. Enne ei hakka toimuma midagi, kui kaevandustegevus Narva karjääri Viivikonna jaoskonnas lõppenud.

MM: LK osakond peaks hinnangu kiiresti andma, sest planeerida on vaja. LK peaks tegema kaitsekorralduskava ning enne seda ei ole mõtet teha KMH-d, sest selleks ei ole lähteülesannet. KMH eksperdilt ei saa nõuda samaaegselt kaitsekorralduse kava koostamist.

IT: PVK peaks andma 4000 m³/d andma tinglikult peale kaitsekorralduskava ning KMH valmimist.

MM: Piirkonna keskkonnaprobleemide ja veekaitse küsimuste lahendamiseks oleks otstarbekas koostada Kurtna maastikukaitseala, mis on ühtlasi ka piirkonna oluline kaitset vajav veeallikas, majandamise kava ning see ellu viia EL abiprogrammi kasutades ühtse projektina veevarustuse ja kanalisatsiooni projektiga. Kui piirkonna kaitset tervikuna ei lahendata pole ka välistatud ohud veehaarde vee kvaliteedile. Veeettevõtte peaks võtma oma hoole alla olemasolevad ja kava elluviimise raames rajatud veekaitse objektid (seirevõrgu, veekogude ja hüdrotehniliste rajatiste, infiltratsioonibasseinide ja filtratsioonitõkete) järelevalve piirkonnas.

Otsus 1. päevakorra punkti kohta:

1. Töö on koostatud hüdrogeoloogiliselt korrektselt ning varude ettepanek põhjendatud.
2. Põhjaveekomisjon teeb ettepaneku kinnitada põhjaveevaru kuni aastani 2035 8000 m³/d Vasavere 1 veehaardel T1 kategooriana.
3. hüdrogeoloogilise uurituse põhjal on põhjaveevaru kinnitamine võimalik ka Vasavere 2 veehaardel 4000 m³/d T2 kategooriana järgmistel tingimustel:
 - 1) kui KKM looduskaitse osakond kooskõlastab kuni 0,5 m veetaseme alanduse Liivjärves (Natura järv);
 - 2) põhjavett hakatakse tarbima pärast kaevandustegevuse lõppemist Narva karjääri Viivikonna jaoskonnas.
4. Kurtna maastikukaitsealale ja järvedele on soovitatav teha ühine veekaitse ja looduskaitse korralduse kava, mis arvestab nii veevarude kaitset, maastikukaitseala kasutamist puhkealana ja Natura järvede kaitseesmärgi. See on soovitatav ellu viia koos kavandatava veevarustuse arendamise projektiga.

2. Uue veeseaduse eelnõu arutelu.

Toimus informatiivne mõttevahetus uue veeseaduse eelnõu ja täiendavat reguleerimist vajavate või protseduuride lihtsustamist vajavate aspektide osas. Jõuti seisukohale, et põhjavee kaitse küsimused vajavad põhjalikku analüüsi.

Indrek Tamberg kutsub selles osas kokku eraldi nõupidamise.

Protokollis:
Andres Marandi